

Talpig nehéz hűségben?

A „hűtlen kutya” aligha számíthat rokonszenvre, ám a „hűséges eb” sem sokkal többre. Ma már a „hűségjutalom” eléggé vegyes érzelmeket kelt bennünk, hiszen nemegyszer azok a kollégák kapják, akik „csak vannak”, akik azért maradtak a cégnél, mert máshol nem keltek el, mert megüledtek, beleszürkültek környezetükbe. Persze azért még beszélünk „hű barátról”, „klubhűségről”, „hűséges hitvesről”, „egyházhűségről”, de egyre gyakrabban vetődik fel a kérdés, mekkora erény a hűség, meddig erény a hűség. Még a mi köreinkben is:

– Már a „hű barát” is kikezdhető, mert a „hű barát” falaz a másiknak, elnézi hibáját, s nemcsak a jóban, hanem a rosszban is vele van, egymást rántják bele a rosszba.

– A hűségesnek mondott emberek nagy része csak engedelmes, a parancsot teljesíti. Van egy rémálom: nemcsak a borzalmas tetteket elkövetők mondják majd a végelszámolásnál, hogy „parancsra tettem”, hanem ugyanezt mondják a jók közül is sokan.

– Kétségteljesen van bolond hűség és vak engedelmisség.

– Nem mindegy, kihez vagy mihez leszek hű, kinek vagy minek engedelmeskedem.

– Legelőször is önmagunkhoz legyünk hűek, igaz?

– Itt van mindjárt a bökkenő! Bűnös vagyok, ehhez a bűnöshöz legyek hű? A megtérő ember éppen hűtlen lesz régi önmagához, s engedetlen a gonoszhoz. Ha magamra öltöm Krisztust, hűtlen leszek önmagamhoz, s hűséges Krisztushoz.

– Az újító, a feltaláló, a tudós, a művész mind-mind hűtlen a hagyományokhoz, a szokásokhoz, az addigi horizontoz.

– Minden szabad tett, minden döntés valamiképpen engedetlenség. Enélkül pedig nem válhatunk egyéniséggé.

– Én még tovább mennék: a legnagyobb szentek, mint Assisi Szent Ferenc, Szent Ignác, Avilai Szent Teréz nem voltak bizonyos értelemben engedetlenek és hűtlenek?

– De megtartották a mértéket! Szent Ferenc egyszerre volt korának szent hobója és az intézményes egyház hűséges fia.

– Éppen rájuk gondolva mondhatjuk, hogy lehet emelt fővel, fölemelt szívvel, egyéniségünket föl nem adva, szabad személyként is engedelmeskedni.

– De kihez és mihez lehetek engedelmes és hűséges? Itt van például az egyház, amely részint a történelemben megvalósult képződmény, részint Jézus által akart eszmény. Melyikhez legyek hűséges, melyikhez legyek hűségesebb?

– Az eszményhez feltétlen hűség köt minket, az eddig megvalósulthoz csak feltételes.

– Ahhoz kell hűségesnek lennünk, akihez tartozunk, s ahhoz tartozunk, akitől mindenünket ajándékba kaptuk.

– Persze, persze. De az erények és az értékek rangsorában nem került-e túlon túl az elötérbe a hűség és az engedelmisség? Olyan értékek rovására, mint a szabadság és a szeretet.

– Így lesz a szófogadó kisfiúból jó keresztény.

– Nem lehetne elvágni ezt a csomót azzal, hogy a hűség és az engedelmisség csak Istent illeti meg?

– És a feleséged? És a hazád? És a tiéd?

Shakespeare szállóigévé lett mondatai közé tartozik: „Légy hű önmagadhoz!” Napjainkban divattá vált „identitásunk” fölfedezéséről, megőrzéséről beszélni. A Hamletben Laertes messzi földre indul – apja elsősorban arra inti, hogy más emberek közt forgolódva is maradjon önmaga: ne engedjen a többiek, a másféle nézetek, életutak csábításának, ne ijedjen meg mások fenyegetésétől sem. Ne adja fel és ne adja el önmagát, pillanatnyi előnyökért, örömeikért, ne hátráljon meg a közvélemény nyomására sem.

Nemcsak külső környezetünk fenyegethet elnyeléssel, hanem saját belső világunk is. Az ismert pszichológus, Erikson a felnőtté, egyéniséggé válás útját az önmagunkkal való azonosulásban, identitásunk megtalálásában látja. Érzelmeink, hangulataink, vágyaink folyton változhatnak. A lehiggadt, önmagával azonosult ember kialakította elveit, elkötelezte magát értékeknek, embereknek, feladatoknak, s ezek mellett kitart külső-belső változások, akár hányattatások ellenére is. Akkor vagyunk hűségesek magunkhoz, ha nem pillanatnyi szeszélyeink, indulataink szabják meg tetteinket, szavainkat, hanem elveink és céljaink.

A hűség azonban nem azonos az egy helyben maradással. Az élet: növekedés. A fa akkor hű önmagához, ha lombot hajt, virágozik és gyümölcsöt terem. Persze az ember növekedését nem szabályozzák automatizmusok. Szabad – magának kell megtalálnia fejlődése irányát; szabad – folytonos döntésekkel mindig újra el kell vállalnia a maga elé tűzött vagy számára kijelölt célt, az egyszer elfogadott kötelezettségeket.

Ebben óriási segítséget jelent a keresztény történelemszemlélet. Krisztus egészen új időszámítást vezetett be az életünkbe. Korábban az ember maga formálta történelmét: a múlt tapasztalatain okulva tervezte, építgette a szebb holnapot, a boldogabb jövőt. Aztán az újabb nemzedékek újabb tapasztalatok és eredmények birtokában még merészebb terveket szőttek, még nagyobb céloknak feszültek neki. Századunkban ez a fejlődés olyan látványosan felgyorsult, hogy néhány évtizedig azt hittük: csak idő kérdése, hogy egyszer valóban tökéletessé és boldoggá tehetjük az embert.

Krisztusban a tökéletes végállapot, az „eszkaton” felől táruult föl előttünk a történelem perspektívái – a mi életünké is. A keresztény ember ebből az abszolút jövőből, az Isten által ajándékkal készített tökéletes boldogságból visszafelé szemléli jelenét és soron következő feladatait. Emberi természetünkhöz tartozik az újnak, a jobbnak keresése – ahogy élet nem képzelhető el növekedés nélkül. A többre törekvésnek, az önmagunkon túllépésnek vágyát Isten oltotta belénk – s ez nyugvópontonra csak akkor juthat, ha eléri végcélját, beteljesedését Istenben. Krisztusban föltáruult előttünk Isten örök terve, „Misztériuma”, ahogy Szent Pál nevezi. Tőle tudtuk meg, hogy Isten gyermekei vagyunk, aki szeretetből teremtett minket s szeretetre. Az egyetlen tökéletes ember: Krisztus, aki Fiú – a szeretet egységében az Atyával. „Nyugtalan szívvel” törekszünk erre az ajándékba kapott végső, isteni beteljesedésre – minden más csak félmegoldás vagy zsákutca, látszat vagy átmenet.

Mikor vagyunk hűek önmagunkhoz? Ha a növekedéshez, krisztusi fejlődésünkhöz vagyunk hűek. Ha életünket beállítjuk ebbe a Krisztusra orientált fejlődésbe: eszerint alakítjuk mindenkori önmagunkat.

Mikor vagyunk szabadok? Ha a szeretetben – nem a szolgál, hanem a Fiú engedelmisségével – odaadtuk magunkat. A történelmi fejlődés a nagyobb szabadság felé tart – mondják sokan. A nagyobb szeretet felé – vallja a keresztény. S a szabadság egyedül ebben a szeretetben bontakozhat ki igazán.